

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 221/2019-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. septembra 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Evou Hlaváčovou, Farská 12, Nitra, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a 4 a na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 3 Tp 130/2018 z 19. októbra 2018 a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 Tpo 84/2018 zo 14. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou

JUDr. Evou Hlaváčovou, Farská 12, Nitra, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a 4 a na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 Tp 130/2018 z 19. októbra 2018 a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Tpo 84/2018 zo 14. novembra 2018.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené väzobné trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa ustanovení § 221 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, v rámci ktorého bol sťažovateľ vzatý do väzby na základe uznesenia okresného súdu sp. zn. 3 Tp 130/2018 z 19. októbra 2018 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Tpo 84/2018 zo 14. novembra 2018, a to s odkazom na ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta porušenie všetkých svojich označených práv uzneseniami oboch konajúcich súdov rozhodujúcich o jeho vzatí do väzby. V rámci prezentovaných námietok predostiera argumentáciu o tom, že jeho vzatiu do väzby predchádzal postup orgánov činných v trestnom konaní, ktorým došlo k porušeniu jeho práva na obhajobu. V konkrétnej sťažnosti sťažovateľ dôvodí: *„Konaním orgánov činných v trestnom konaní (počnúc vyšetrovateľom) mi bolo odňaté právo na obhajobu, ktoré mi je garantované čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a to tým, že mi bolo upreté moje právo buď osobne alebo prostredníctvom môjho obhajcu zúčastniť sa úkonov trestného konania, a to výsluchov spoluobvinených [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a tak využiť zákonné prostriedky pre vlastnú obhajobu. Práve tieto výsluchy predchádzali a boli podkladom pre rozhodnutie súdu o mojom vzatí do väzby.“* Sťažovateľ v argumentácii pokračuje a namieta, že za dostatočnú korekciu popísaného zásahu do jeho práva na obhajobu nepovažuje ani postup príslušného vyšetrovateľa, ktorý výsluchy označených osôb vykonal opätovne. Podľa názoru sťažovateľa sú takéto opatrenia *„absolútne*

nepostačujúce, keďže už v prvotných úkonoch boli porušené moje práva na plnohodnotnú obhajobu tak, ako som to vyššie uviedol, t. j. v tom čase som mohol mojej väzbe reálne zabrániť“.

4. Podľa sťažovateľa rozhodnutia súdov oboch stupňov, ktorými bolo rozhodnuté o jeho vzatí do väzby, nie sú „založené na dostatočných dôvodoch uvádzaných vo väzobných rozhodnutiach oboch súdov“. Sťažovateľ hodnotí predmetné rozhodnutia ako vágne, a preto ich považuje za arbitrárne a nepreskúmateľné. V nadväznosti na uvedené tvrdenia prezentuje svoje podrobné skutkové výhrady k vykonanému dokazovaniu predstavujúcemu podklad pre jednu z materiálnych podmienok väzby (dôvodnosť podozrenia zo spáchania vyšetrovaného trestného činu sťažovateľom).

5. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol o jeho ústavnej sťažnosti nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 a podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 3 Tp 130/2018 z 19. októbra 2018 a uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Tpo 84/2018 zo 14. novembra 2018, označené uznesenia zrušil, rozhodol o prepustení sťažovateľa z väzby na slobodu a priznal mu tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251.

9. Ústavný súd podľa ustanovenia § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v ustanovení § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v ustanovení § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa ustanovenia § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania: a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

10. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa sú jeho tvrdenia o porušení práva na obhajobu v štádiu prvotného rozhodovania o jeho väzbe a nadväzujúce námietky o vágnosti, arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti označených rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu o jeho vzatí do väzby.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 a podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 3 Tp 130/2018 z 19. októbra 2018

11. V zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ústavy ochranu základným právam alebo slobodám

fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne. Vo vzťahu k prvostupňovému väzobnému rozhodnutiu okresného súdu sp. zn. 3 Tp 130/2018 z 19. októbra 2018 sťažovateľ disponoval opravným prostriedkom – sťažnosťou, ktorú aj využil. O sťažnosti bol oprávnený a povinný rozhodnúť krajský súd ako súd nadriadený. Existencia opravného konania pred krajským súdom nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom uznesení okresného súdu, keďže sťažnosť v danom prípade predstavovala účinný právny prostriedok ochrany práv sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu (porov. mutatis mutandis II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia v sťažnosti označených práv uznesením okresného súdu sp. zn. 3 Tp 130/2018 z 19. októbra 2018 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 a podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Tpo 84/2018 zo 14. novembra 2018

12. Ústavný súd hneď v úvode tejto časti odôvodnenia svojho rozhodnutia poukazuje na ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym

opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

13. Nedodržanie uvedenej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene podľa ustanovenia § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde neumožňuje (napr. m. m. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03, II. ÚS 2/2015).

14. Uznesenie krajského súdu sp. zn. 1 Tpo 84/2018 zo 14. novembra 2018 nadobudlo právoplatnosť vyhlásením [§ 184 ods. 1 písm. a), § 185 ods. 2 a § 177 písm. d) Trestného poriadku v spojení s § 180 a s § 171 ods. 4 Trestného poriadku]. Predmetné uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľovi doručené 5. decembra 2018 (pozri kópia predmetného uznesenia). Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená 30. júla 2019, teda po vyše siedmich mesiacoch od doručenia označeného uznesenia krajského súdu sťažovateľovi.

15. Ústavný súd sa na tomto mieste musí vysporiadať s relevantnou otázkou, či ústavná sťažnosť smerujúca proti druhostupňovému uzneseniu krajského súdu nie je podaná oneskorene.

16. Ústavný súd si je vedomý právneho názoru, ktorý opakovane vo svojej judikatúre vyslovil (akcentujúc pritom závery rozsudku ESLP z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská v. Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, najmä jeho body 51, 53, 54) a podľa ktorého, majúc na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy v prípade procesného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) o dovolaní, bude sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (porov. napr. III. ÚS 114/2010, I. ÚS 165/2010). Tieto závery sa však nemôžu vzťahovať na situáciu, keď právny poriadok explicitne vylučuje podanie

mimoriadneho opravného prostriedku (napr. dovolania) proti určitému rozhodnutiu, resp. je vylúčená možnosť, aby najvyšší súd posúdil prípustnosť dovolania s ohľadom na dovolacie dôvody, keďže jeho neprípustnosť je daná *ex lege* bez ohľadu na prítomnosť dovolacích dôvodov. Ide o situáciu upravenú Trestným poriadkom v § 368 ods. 1 a 2 v spojení s § 382 písm. f), kde Trestný poriadok taxatívne (v § 368 ods. 2) vypočítava rozhodnutia (ak Trestný poriadok neustanovuje inak), voči ktorým je prípustné dovolanie (za splnenia podmienok ustanovených v § 368 ods. 1 v spojení s § 371 Trestného poriadku). *A contrario* je teda voči iným rozhodnutiam krajského súdu dovolanie neprípustné (ak Trestný zákon neustanovuje inak) bez ohľadu na to, či sú, alebo nie sú naplnené dovolacie dôvody upravené v § 371 Trestného poriadku a dovolací súd je povinný odmietnuť dovolanie bez preskúmania veci a bez ohľadu na prítomnosť dovolacích dôvodov (obdobne pozri sp. zn. II. ÚS 2/2015).

17. Sťažovateľ podal dovolanie proti uzneseniu krajského súdu o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o vzatí sťažovateľa do väzby. Proti tomuto rozhodnutiu (uzneseniu) krajského súdu nie je v zmysle § 368 ods. 2 Trestného poriadku dovolanie prípustné. Pre úplnosť ústavný súd dopĺňa, že Trestný poriadok neupravuje odlišne uvedené závery ani v ustanoveniach prvého oddielu štvrtej hlavy prvej časti Trestného poriadku (§ 71 až § 84) upravujúcich väzbu. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ (zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom) mohol a mal vedieť, že dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu nie je prípustné a podané dovolanie bude odmietnuté pre neprípustnosť (vyplývajúcu z Trestného poriadku), inými slovami, mohol a mal vedieť, že dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu v danom prípade nepredstavovalo účinný právny prostriedok ochrany práv sťažovateľa. Sťažovateľ bol teda oprávnený podať ústavnú sťažnosť ústavnému súdu priamo proti druhostupňovému uzneseniu krajského súdu v lehote predpokladanej ustanoveniami § 124 zákona o ústavnom súde.

18. Sumarizujúc uvedené čiastkové závery, ústavný súd uzatvára, že ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. I Tpo 84/2018 zo 14. novembra 2018 je nutné považovať za podanú oneskorene, keďže

ústavná sťažnosť nebola podaná v lehote určenej v ustanoveniach § 124 zákona o ústavnom súde a lehotu na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu nemožno na základe podaného dovolania a rozhodnutia najvyššieho súdu o jeho neprípustnosti považovať za zachovanú z dôvodov uvedených v predchádzajúcich bodoch odôvodnenie tohto rozhodnutia. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v označenej časti ako podanú oneskorene podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

19. S ohľadom na všetky uvedené závery bolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľa potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2019